

Statsbudsjettet for 2024 – innspill fra Creo

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 10.600 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er musikkterapeuter.

I Meld.St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft* etableres følgende samfunns mål for kulturpolitikken:

Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.

Dette er overordnede mål Creo kan stille seg bak. Men dette er abstrakte mål som i den praktiske politikken må fylles med innhold. Et aktivt og mangfoldig kunst- og kulturliv er viktig for å gi den enkeltes liv et rikere og mer fullverdig innhold. Kultur bidrar også til verdiskapning, kompetanse, læring, helse og toleranse. Kunst- og kulturuttrykk har en verdi i seg selv og for seg selv.

Alle må gis tilgang til kunstopplevelser og kulturaktiviteter. Dette sikres best gjennom offentlig finansiering og gode og forutsigbare finansieringsordninger. Kulturen er en vesentlig del av det offentlige ordskiftet, og både enkeltkunstnere, frie kunstnergrupper og kulturinstitusjonene spiller en sentral rolle for debatt, demokrati, ytringsfrihet og meningsdannelse.

Vi er opptatt av at barn og unge skal møte en helhetlig skolehverdag og et mangfold av kulturaktiviteter i sitt oppvekstmiljø, at skolen skal gi rom for elevenes skaperkraft, og at barn og unge skal møte ulike kunstarter som grunnlag for egen danning.

Skolen har en viktig rolle som formidler av kunnskap, ferdigheter og verdier knyttet til kunst og kultur. Kulturell kompetanse kommer til å ha stor betydning for framtidens arbeidsliv, næringsliv og samfunnsliv. Vi mener det må arbeides for å øke skoleverkets kompetanse innenfor estetikk, kunst og kultur, og at alle de humanistiske fagene framover må betraktes som en sentral del av grunnutdanningen og verdsettes høyere og styrkes ytterligere i hele utdanningsløpet. For oss er det viktig å påpeke at det humanistiske perspektivet, der dannelsesbegrepet står i sentrum, innarbeides så tidlig som mulig. Vi vil her forstå dannelsesbegrepet som en livslang utviklingsprosess, der ferdigheter og kompetanser på de åndelige, kulturelle og sosiale områdene står sentralt.

Vi vil i dette notatet komme med konkrete forslag til prioriteringer som kan fremmes i forslaget til statsbudsjett for 2024.

Et av de viktigste tiltakene for å sikre en bred representativitet blant våre fremtidige kunstnere vil være å programfeste en sterkere statlig og kommunal satsing på kulturskolene. Alle barn som ønsker det, må få gå på kulturskole.

- ***Det er derfor viktig at det fastsettes en egen forskrift til opplæringsloven, som blant annet regulerer krav til faglig nivå, kapasitet, og nivået for egenbetalingen i kulturskolene. Vi ber om at det avsettes 1,5 millioner kroner til en utredning av dette tiltaket i statsbudsjettet for 2024.***
- ***Det må etableres en ordning med søkbare midler til kommunalt utviklingsarbeidet, administrert av Norsk kulturskoleråd. Det må avsettes 80 millioner kroner i statsbudsjettet for 2024 til dette formålet.***

Skolen har en viktig rolle som formidler av kunnskap, ferdigheter og verdier knyttet til kunst og kultur. Kulturell kompetanse kommer til å ha stor betydning for framtidens arbeidsliv, næringsliv og samfunnsliv. Vi mener det må arbeides for å øke skoleverkets kompetanse innenfor estetikk, kunst og kultur, og at alle de humanistiske fagene framover må betraktes som en sentral del av grunnutdanningen og verdsettes høyere og styrkes ytterligere i hele utdanningsløpet.

- ***Timetallet i fagene musikk og kunst- og håndverk må økes i grunnopplæringen. Vi ber derfor om at det avsettes 250 millioner kroner til dette tiltaket i statsbudsjettet for 2024.***

Et bidrag til å styrke kompetansen i estetiske fag i grunnskolen, og samtidig arbeide mot en mer koordinert kultur- og utdanningspolitikk, kan være å benytte den kompetansen som kommunenes kulturskolelærere har. Derfor må kulturskolelærere tilbys tilrettelagt PPU-utdanning gjennom etter- og videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet». Læreplanverket for grunnskolen appellerer til et samarbeid mellom grunnskolene og kulturskolen i fagene musikk, og kunst og håndverk. Kulturskolens lærere kan være en viktig ressurs for grunnskolens undervisning gjennom f.eks. felles prosjekter og bidra til å styrke kunst- og kulturoplæringen i grunnskolen.

- ***Vi ber om at Kunnskapsdepartementet setter i gang et Kunstfaglærerløft, og ber om at det avsettes 15 millioner kroner til dette tiltaket i statsbudsjettet for 2024.***

Gode og tilpassede lokale kulturarenaer er avgjørende for å utvikle talentene og gi det frivillige og det profesjonelle kulturlivet utviklende og inspirerende rammevilkår, og det er derfor avgjørende at øvingslokaler, framføringslokaler, scener, visningsarenaer og flerbruksrom er tilpasset den bruken som foregår. Derfor må Tilskuddsordningen for teknisk utstyr og lokaler gjennom Kulturrom utvides.

- ***Internasjonale standarder som NS ISO 23591:2021 «Akustiske kvalitetskriterier for rom og lokaler til musikkøving» legges som premiss ved prosjektering av lokaler som skal brukes til musikkformål.***

Til sammenlikning med svært mange andre land er ballettkunsten i Norge ung. Samtidig har Nasjonalballetten nå etablert seg som et kompani i verdensklassen. I dag er en stor del av Nasjonalballettens dansere utenlandske, og av de norske danserne kommer ytterst få fra andre steder i landet enn Oslo/Østlandsområdet. Dette kan nok til dels forklares av demografi og økt befolkningstetthet rundt de store byene og ballettskolene, men det er også svært sannsynlig at det er flere andre forhold som spiller inn. For å sikre god fremtidig norsk rekruttering til vårt nasjonale flaggskip, mener Creo det er behov for å gjøre en vurdering av det helhetlige løpet for ballettutdanningen i Norge. Mulighetene til å lykkes som norsk ballettdanser bør ikke være tilfeldige, men en konsekvens av riktige strukturelle grep.

For å nå og utvikle de fremste talentene, bør man vurdere å gå sammen med det klassiske musikkfeltet for å skape et nytt utdanningstilbud der kunstnerisk satsing kombineres med skolegang for barn og unge. En bred nasjonal rekruttering kunne sikres med en slik nasjonal spydspiss i tillegg til kulturskolene som lokale knutepunkt for en dansesatsning med høy faglighet også i distriktene.

- ***Vi ber om at Kunnskapsdepartementet setter av en million kroner til en utredning av hvordan en god fremtidig norsk rekruttering til ballettkunsten kan sikres.***

Det er store hull i tilbudet om høyere utdanning for faggruppene innen scenekunst. Det finnes enkelte tilbud innen scenografi og kostyme, mens innen viktige fag som lyddesign, lysdesign, videodesign, maskedesign og design for figurteater finnes det få eller ingen tilbud. Det mangler derfor muligheter for å formalisere og profesjonalisere nødvendig kompetanse for å produsere scenekunst av høy kvalitet, samt å drive forskning innenfor disse fagfeltene. Et fullverdig og bredt kompletterende utdanningstilbud for alle faggruppene innen scenekunsten, med tilbud om bachelor- og mastergrad og dedikerte forskningsstillinger vil bidra til å heve det faglige nivået på det Norske scenekunstfeltet generelt. Det bør også vurderes å inkludere tilliggende fagområder som dramaturgi, inspisent og produsent.

- ***Vi vil derfor be departementet om å avsette minst en million kroner til en utredning av hvordan et fullverdig og bredt komplementerende utdanningstilbud innen scenekunsten kan etableres i Norge.***

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hans Ole Rian".

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur